

PATVIRTINTA
Vilniaus lopšelio-darželio „Varpelis“
Direktorius 2018 m. vasario 26 d.
įsakymu Nr. V-25

VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „VARPELIS“ SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vilniaus lopšelio-darželio „Varpelis“ (toliau – Lopšelis-darželis) Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) nustato prevencijos ir intervencijos priemonių sistemą saugiai nuo smurto ir patyčių aplinkai kurti.

2. Tvarkos aprašo paskirtis – padėti lopšelio-darželio bendruomenei sukurti ir užtikrinti sveiką, asmenybės augimui ir ugdymuisi palankią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms aplinką įstaigoje, kurioje vaikai jaustųsi gerbiami, priimti ir saugūs. Psichologinė ugdytinių savijauta ir saugumas lopšelyje-daželyje susijęs su emocine vaikų, jų tėvų ir įstaigos darbuotojų gerove, jų tarpusavio santykiais.

3. Tvarkos aprašas remiasi šiuo principu: visi lopšelio-darželio darbuotojai reaguoja į smurtą ir patyčias nepriklausomai nuo smurto ir patyčių formos bei turinio (dėl socialinės padėties, lyties, amžiaus, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.).

4. Su lopšelio-darželio nustatyta smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarka supažindinami visi įstaigos bendruomenės nariai.

5. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

5.1. *Smurtas* - tai sąmoningas jėgos taikymas siekiant ką nors fiziškai ar psichologiškai paveikti. Smurto rūšys:

5.1.1. *Fizinis smurtas* - tai kito asmens tyčiniai atliekami prieš vaiką veiksmai, galintys sukelti vaikui skausmą, žalą jo sveikatai ir raidai.

5.1.2. *Emocinis smurtas* - kito asmens nuolatinis vaiko individualumo nepripažinimas, žeminimas, patyčios, gąsdinimas, sukeltas žalą ir pavojų vaiko sveikatai, raidai.

5.1.3. *Seksualinis smurtas* - kito asmens veiksmai prieš vaiką, kuriais tas asmuo siekia seksualinio pasitenkinimo ar bet kokios naudos iš seksualinių ar su jomis susijusių paslaugų ir sukeltas žalą ir pavojų vaiko gyvybei, sveikatai, raidai.

5.1.4. *Nepriežiūra* - tėvų, kitų teisėtų vaiko atstovų nuolatinis nesirūpinimas vaiku vengiant tenkinti pagrindinius vaiko fizinius, emocinius ir socialinius poreikius ir (ar) priešingas teisėtiems vaiko interesams jo auklėjimas ar neauklėjimas, sukeltas žalą ir pavojų vaiko gyvybei, sveikatai, raidai, garbei ir orumui.

5.2. *Patyčios* - tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir / ar užgauliojant) ir / ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

5.2.1. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, uжимas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

5.2.2. fizinės patyčios: mušimas, spaudimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

5.2.3. socialinės patyčios: socialinė izoliacija, tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

5.3. *Patyčias patiriantis asmuo* – asmuo, iš kurio yra tyčiojama.

5.4. *Besityčiojantysis/ skriaudėjas* – vaikas ar suaugusysis, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.

5.5. *Patyčių stebėtojas* – asmuo, matantis ar žinantis apie patyčias.

5.6. *Prevencinė veikla* – priemonių sistema, skirta smurto ir patyčių rizikai mažinti bei būdai apsauginiams veiksniams stiprinti.

5.7. *Patyčių intervencija* – lopšelio-darželio vadovo, pavaduotojų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų darbuotojų koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą.

5.8. *Patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną* - patyčių situacijos lopšelyje-darželyje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui ir valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

5.9. *Socialinės ir emocinės kompetencijos* – vaikų savęs ir savo jausmų pažinimo, pykčio valdymo, bendravimo ir bendradarbiavimo, konfliktų sprendimo, kiti socialiniai įgūdžiai.

6. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu ir Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis.

II. SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJA LOPŠELYJE-DARŽELYJE

7. Patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi lopšelio-darželio veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi lopšelio-darželio vadovas, jo pavaduotojas ugdydami, vaiko gerovės komisijos nariai, grupių pedagogai, o ją vykdo visi mokyklos bendruomenės nariai.

8. Saugios aplinkos lopšelyje-darželyje kūrimas apima glaudžiai tarpusavyje susijusius, integraliai veikiančius komponentus: įstaigos veiklą ir valdymą, socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą, pozityvaus įstaigos mikroklimato kūrimą ir tėvų (globėjų, rūpintojų) (toliau – tėvai) į(si)traukimą.

8.1. Įstaigos veikla ir valdymas:

8.1.1. Lopšelio-darželio vadovas įsakymu patvirtina smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarką, ją pristato bendruomenei ir prižiūri jos vykdymą.

8.1.2. Saugios ir palankios vaikams aplinkos kūrimu rūpinasi lopšelio-darželio vaiko gerovės komisija:

8.1.2.1. atsako už Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo įstaigos Tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą;

8.1.2.2. posėdžių metu analizuoja bei apibendrina iš lopšelio-darželio darbuotojų surinktą informaciją, naudojami ja rengiant veiksmų ir priemonių planą; koordinuoja jo vykdymą.

8.1.2.3. Teikia siūlymus lopšelio-darželio vadovui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo, darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo šioje srityje.

8.1.3. Įstaigos darbuotojai bendraudami ir bendradarbiaudami vieni su kitais, rodo tinkamą elgesio pavyzdį vaikams (mandagumas, pagarba, paslaugumas ir pan.).

8.1.4. Lopšelyje-darželyje susitarta dėl elgesio taisyklių, kuriose aiškiai numatomas tiek tinkamas, tiek nepageidaujamas vaikų elgesys. Kiekvienas darbuotojas siekia atpažinti ir pastiprinti pozityvų vaikų elgesį.

8.1.5. Įstaigos darbuotojų pareigybių aprašuose numatyta atsakomybė už emociškai saugios ugdymo(si) aplinkos puoselėjimą, reagavimą į smurtą ir patyčias pagal lopšelio-darželio nustatytą tvarką.

8.1.6. Įstaigos bendruomenė, vykdydama veiklas, orientuotas į smurto ir patyčių prevenciją, bendradarbiauja su ugdytinių tėvais bei kitais suinteresuotais asmenimis.

8.2. Vaikų socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas:

8.2.1. Vaikai nuosekliai mokomi savęs, jausmų pažinimo, bendravimo ir bendradarbiavimo, konfliktų sprendimų ir kitų socialinių įgūdžių;

8.2.2. Pedagogai ir jų padėjėjai tobulina kvalifikaciją vaikų socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulina savąsias socialines ir emocines kompetencijas.

8.3. Pozityvus lopšelio-darželio mikroklimato kūrimas:

8.3.1. Įstaigoje kuriami pozityvūs, tarpusavio pagarba, parama ir pasitikėjimu grįsti bendruomenės narių santykiai, puoselėjamos vaikų stiprybės, skatinami ir stiprinami bendrumo jausmai.

8.4. Tėvų į(si)traukimas:

8.4.1. Tėvai konsultuojami ir informuojami smurto ir patyčių prevencijos, saugios aplinkos lopšelyje-darželyje kūrimo klausimais;

8.4.2. Tėvai įtraukiami į smurto ir patyčių prevencijos priemonių planavimą ir įgyvendinimą;

III. SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA LOPŠELYJE-DARŽELYJE

9. Visais įtariamo ir realaus smurto atvejais bet kuris lopšelio-darželio administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ir kitas darbuotojas reaguodamas vadovaujasi lopšelio-darželio „Varpelis“ Smurto ir patyčių intervencijos planu (1 priedas):

9.1. Įsikiša – nutraukia bet kokius įtarimą keliančius veiksmus.

9.2. Primenama smurtaujančiam asmeniui įstaigos nuostatus ir elgesio taisykles.

9.3. Prireikus pagalbos, jos kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus ar darželio darbuotojus).

10. Grupių auklėtojos, pastebėję ar gavę informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusį smurtą ir patyčias, išsiaiškina situaciją, inicijuoja pokalbius su dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui – kviečia juos dalyvauti pokalbiuose bei užfiksuoja įvykį užpildydamos pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (2 priedas), kurią perduoda Vaiko gerovės komisijos pirmininkui.

11. Vaiko gerovės komisijos pirmininkas gautą pranešimą registruoja Smurto registracijos žurnale (3 priedas), apie tai informuoja lopšelio-darželio vadovą, inicijuoja vaiko gerovės komisijos posėdį.

12. Vaiko gerovės komisija, išanalizavusi turimą informaciją:

12.1. Numato veiksmų planą, kuriame gali būti planuojami pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtoju(-ais), jų tėvais, tariamasi dėl atitinkamų taisyklių laikymosi, reikiamos pagalbos paieškos;

12.2. Nuosekliai vykdo plane numatytas veiklas: stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus, esant poreikiui – koreguoja veiksmų planą. Smurto atvejams kartojantis, informuoja Vilniaus miesto savivaldybės vaiko teisių apsaugos skyrių.

13. Lopšelio-darželio vadovas, sužinojęs apie įstaigos darbuotojo vykdomą ar patiriamą bet kurios formos smurtą ir patyčias, privalo nedelsiant imtis priemonių, kad tam būtų užkirstas kelias ir situacija nepasikartotų.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

14. Visi dokumentai, esantys ugdytinio asmens byloje, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

**VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „VARPELIS“
SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJOS PLANAS**

**PASTEBĖJUS AR ĮTARUS LOPŠELYJE-DARŽELYJE
SMURTĄ IR PATYČIAS**

Bet kuris lopšelio-darželio darbuotojas reaguoja įsikišdamas ir stabdydamas

Apie įvykį praneša grupės pedagogui (ypač jei tai susiję su ugdytiniu),
įstaigos vadovui arba vaiko gerovės komisijos pirmininkui

Pedagogas, realių ar įtariamų smurto ir patyčių atveju skubiai aiškina
situaciją, kalbasi su vaikais bei jų tėvais

Smurto ir patyčių apraikoms kartojantis, užpildo pranešimo formą, kurią
perduoda vaiko gerovės komisijos pirmininkui

Vaiko gerovės komisijos pirmininkas apie įvykį praneša lopšelio-darželio
vadovui, inicijuoja vaiko gerovės komisijos posėdį, kurio metu
analizuojama surinkta informacija bei numatomas konkretaus smurto ir
patyčių atvejo veiksmų planas

Vaiko gerovės komisija stebi, analizuoja veiksmų plano vykdymą; esant
reikalui kreipiasi į Vilniaus savivaldybės vaiko teisių apsaugos skyrių

VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „VARPELIS“
PRANEŠIMO APIE SMURTĄ IR PATYČIAS FORMA

Data

Bendrieji duomenys:

Kas pranešė apie smurtą ir patyčias:	
Kada įvyko smurtas ir patyčios (data, val.):	
Kur įvyko smurtas ir patyčios:	
Kokia smurto ir patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
<ul style="list-style-type: none">○ Fizinis smurtas: kito asmens tyčiniai atliekami prieš vaiką veiksmai, galintys sukelti vaikui skausmą, žalą jo sveikatai ir raidai○ Emocinis smurtas: vaiko individualumo nepripažinimas, žeminimas, gąsdinimas, patyčios <p>Patyčios: Žodinės: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;</p> <p>Fizinės: pargriovimas, mušimas, spardymas, kumštelėjimas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir kt.);</p> <p>Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad mokinys/ suaugusysis yra nepageidaujamas ar atstumiamas, gandų skleidimas;</p> <ul style="list-style-type: none">○ Seksualinis smurtas: asmens veiksmai prieš vaiką, kuriais tas asmuo siekia seksualinio pasitenkinimo ar bet kokios naudos iš seksualinių ar su jomis susijusių paslaugų ir sukeltas žalą ir pavojų vaiko gyvybei, sveikatai, raidai○ Nepriežiūra: tėvų ar kitų teisėtų vaiko atstovų nuolatinis nesirūpinimas vaiku vengiant tenkinti pagrindinius vaiko fizinius, emocinius ir socialinius poreikius ir (ar) priešingas teisėtiems vaiko interesams jo auklėjimas ar neauklėjimas, sukeltas žalą ir pavojų vaiko gyvybei, sveikatai, raidai, garbei ir orumui <p>Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____</p>	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojimas:	

Duomenys apie smurto ar patyčių dalyvius:

Skriaudžiamojo vardas, pavardė, amžius, grupė:	
Skriaudėjo vardas, pavardė, amžius, grupė:	
Stebėtojo (-ų) vardas, pavardė, amžius, grupė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

Įstaigos darbuotojo elgesys šioje situacijoje:

--

Veiksmų ir priemonių planas po įvykio, su:

Asmeniu, patyrusiu smurtą ar patyčias:	
Asmeniu, kuris smurtavo ar tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Smurto ar patyčių dalyvių tėvais:	
Kitais mokyklos darbuotojais:	